

TEKNISET PALVELUT

Tekninen lautakunta

Tekniset palvelut

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Hallintosäännön mukaan tekniset palvelut vastaa maankäytön, kuntatekniikan, kiinteistöjen ja yleisien alueiden, ruoka- ja puhtauspalveluiden sekä rakennusvalvonnan yleisestä järjestämisestä ja kehittämisestä.

Nykytilan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa toimialan johtamisesta ja kehittämisestä. Tekninen johtaja vastaa toimialansa toiminnan järjestämisestä. Palvelut on nykyisellään järjestetty kunnan omana toimintana. Suunnittelussa, suurien kohteiden valvonnassa ja kaavoituksen toteutuksessa on käytetty pääasiassa konsulttipalveluita.

Toiminnalliset muutokset

Suunnittelukauden kuluessa käytännön toiminnoissa ei ole tapahtumassa periaatteellisia muutoksia. Kiinteistökannan yhtiöittämisen selvittämisestä on periaatepäätös, jonka mukaan selvitystyö on päätetty aloittaa välittömästi. Periaatepäätöksen mukaan tavoitteena on toteuttaa yhtiöittäminen hyvinvointialueen järjestämisen siirtymäajan puitteissa vuoden 2025 loppuun mennessä.

Toiminnan painopistealueet 2023 - 2025

Vireillä olevien merkittävien rakennushankkeiden loppuunsaattaminen. Yhtiöittämisselvityksen ja toteutuksen valmistelu yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Tekniset palvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2023	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Keskeisien rakennushankkeiden loppuunsaattaminen	Käyttäjien palaute.	Korkeatasoisten terveellisten rakennuksien valmistuminen.
Yhtiöittämisselvityksen valmistelu henkilöstön kanssa	Palaute	Selvityksen laatiminen hyvässä yhteishengessä.

Talous

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-12 810	-43 748	-62 611	-62 611	-62 611
Toimintakate	-12 810	-43 748	-62 611	-62 611	-62 611

Rakennuttaminen ja kaavoitus

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Toiminnan tarkoituksena on turvata kuntalaisille terveellinen, toimiva ja viihtyisä elinympäristö kaavoittamalla, rakennuttamalla ja ylläpitämällä taloudellisesti laadukkaita kiinteistöjä ja yhdyskuntapalveluja.

Kaavoituksella ylläpidetään monipuolista tonttitarjontaa yritystoiminnan ja asumisen tarpeisiin. Maankäytössä otetaan huomioon palvelujen käyttömahdollisuudet. Maaseutukylien elinvoimaisena säilymistä tuetaan. Asukkaille ja yrityksille tarjotaan tonttivalintoja, jotka tekevät sijoittumisen ja rakentamisen houkuttelevaksi kunnan alueelle.

Rakennuttamisen osalta keskeinen tavoite on kiinteistöjen käyttäjille terveelliset ja toimivat rakennukset ja infraympäristö.

Kaavoitus

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Maankäytön suunnittelulla pyritään hyvän ja käyttäjien tarpeita palvelevan, terveellisen, turvallisen ja viihtyisän sekä sosiaalisesti toimivan ja esteettisesti tasapainoisen elinympäristön aikaansaamiseksi, kestävän kehityksen periaatteilla.

Nykytilan kuvaus

Kaavoituksen vastuuhenkilönä ja koordinoijana toimii tekninen johtaja yhteistyössä kunnanjohtajan, elinkeinojohtajan ja teknisen lautakunnan kanssa. Varsinainen kaavoitustyö tehdään kokonaisuudessaan ostopalveluna ulkopuolisten kaavoitusasiantuntijoiden voimin. Kaavoituksessa tehdään kiinteää yhteistyötä sekä eri viranomaistahojen että luottamushenkilöiden kesken.

Kaavoituksen vastuualueella on kunnan yleisen osoitejärjestelmän ylläpito. Käytännön ylläpito ja täydennykset on rakennusvalvonnan vastuulla. Järjestelmä on laajentumassa saariin, lisäksi osoitteistossa on ilmennyt päivitystarpeita. Osoitteiston päivittäminen käynnissä.

Toiminnalliset muutokset

Kaavoitus on käynnissä Parikkalan keskustajaman eteläisen osan alueella. Rajanylityspaikan kansainvälistämiseen tähtäävien kaavoitushankkeiden edistäminen on jäissä.

Toiminnan painopistealueet 2023 - 2025

- Koirniemen alueen kehittäminen ilman rajanylityspaikan kansainvälistämistä
- Kaavoituksella mahdollistetaan uusiutuvien energiamuotojen tuotanto
- Rakennusjärjestyksen uudistaminen uusiutuvan rakentamislain lähtökohdista.
- Tarkistetaan lähivuosina tehtyjen kaavojen tarkoituksenmukaisuus huomioiden mm. energiaomavaraisuus sekä muuttuneet asumisentarpeet.
- Aktiivinen tonttimarkkinointi kohdennetaan yrityksille ja uusille asukkaille.

Kaavoitusohjelma 2023 - 2025

Alueen nimi	Sisältö / perustelu	Toimenpiteet	Kaava valmis	Nykyvaihe
1. Keskustaajaman eteläisen osan asemakaava	Teollisuusalueiden ja kirkon seudun kaava vanhentunut, tuo ongelmia lupakäsittelyyn	Asemakaavan päivitys	2023	Asemakaava 1975, 1985, 1992, 1989
2. Koirniemen alue	Tilaa vievän kaupan ja teollisuustoimintojen alueiden kehittäminen	Asemakaavan laatiminen vaiheittain	2025	Yleiskaava 2016

Joukkoliikenne

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Joukkoliikennepalveluilla turvataan haja-asutusalueiden kohtuullinen palveluiden saatavuus. Asiakaspalveluliikenteessä kyläasukkaille järjestetään asiointimahdollisuus taajamassa / kuntakeskuksessa. Lisätään yhteistyötä eri hallintokuntien kesken liikennepalveluiden saatavuuden parantamiseksi ja kustannusten optimoimiseksi.

Nykytilan kuvaus

Parikkalan kunnan edustus on aktiivisesti mukana Etelä-Karjalan liikennejärjestelmätyöryhmän työskentelyssä.

Toiminnalliset muutokset

Ei toiminnallisia muutoksia.

Toiminnan painopistealueet 2023 - 2025

- Joukkoliikenteen kehittäminen paikallisesti, alueellisesti ja maakunnallisesti.
- Valtakunnallisen Helsinki-Joensuu (Savonlinna) raideyhteyksien kehittäminen.
- Raideliikenteen poikittaisliikenne tarve tuodaan esille maakunnallisissa tilaisuuksissa.

Palo- ja pelastuspalvelut

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Toiminnalliset muutokset

Pelastustoimi siirtyy osaksi Etelä-Karjalan hyvinvointialuetta vuoden 2023 alusta lähtien.

Ympäristöpalvelut

Tilivelvollinen: Tekninen johtaja

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Ympäristönsuojelun, ympäristöterveyden ja eläinlääkinnän palveluiden järjestäminen kuntalaisille.

Nykytilan kuvaus

Ympäristönsuojelu ja ympäristöterveysvalvonta hoidetaan isäntäkuntamallilla Imatran ympäristöyksikön tekemien valvonta- ja toimintasuunnitelmien mukaan. Imatran seudun ympäristölautakunta hoitaa ympäristöasiat seutukunnallisena. Tulosalue sisältää myös kaatopaikan velvoitetarkkailun kustannukset ja jätehuollon kuljetustuen.

Toiminnalliset muutokset

Saharannan PIMA-alueen puhdistaminen.

Toiminnan painopistealueet 2023 - 2025

- Yhteistyö Imatran seudun ympäristötoimen kanssa
- Saharannan alueen kunnostus v. 2023 (550 000 €)
- Pyritään investoinneilla edistämään kestävää kehitystä
- Lopetettujen kaatopaikkojen ja PIMA-alueiden velvoitetarkkailuiden keskittäminen ja kilpailutus.

Rakennuttaminen ja kaavoitus -tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2023	Mittari/ seurantatapa	Tavoitetaso
Maankäytön suunnittelun toteutus	kaavoitusohjelma	hyväksytyn suunnitelman mukaisesti
Rakentamisohjelman toteutus	rakentamisohjelma	hyväksytyn suunnitelman mukaisesti
Tarkoituksenmukainen joukkoliikenne	raportit	riittävä palvelutaso
Vieraslajien poistosuunnitelma ja vieraslajien poisto	vuosittainen kohdekohtainen suunnitelma ja poisto	vuosittaisen suunnitelman mukaan
Kaavoituksen päivitystarpeen selvittäminen	kaavoitusohjelma	kaavoitus vastaa nykytarpeita

Talous

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	47 443	18 009	10 000	10 000	10 000
Toimintakulut	-1 061 859	-1 211 187	-1 080 116	-489 463	-489 963
Toimintakate	-1 014 416	-1 193 178	-1 070 116	-479 463	-479 963

Kiinteistöt

Tilivelvollinen: Rakentamispäällikkö

Toiminta-ajatus

Kiinteistöpalvelut huolehtivat kiinteistöjen hoidosta ja kunnossapidosta ottaen huomioon kiinteistöjen elinkaaren tekniset, taloudelliset ja toimintojen asettamat vaatimukset.

Tarpeettomista ja tehottomalla käytöllä olevista kiinteistöistä luovutaan. Vajaakäytöllä olevista kiinteistöistä ja osakehuoneistoista luopumista selvitetään aktiivisesti.

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Kiinteistöjen elinkaaren mukainen kustannustehokas ylläpito ja tehokas tilojen hyödyntäminen sekä kiinteistöpalvelujen järjestäminen.

Kunta ylläpitää ja kehittää puisto- ja yleisiä alueita luoden viihtyisyyttä ja turvalliset olosuhteet. Yleisten alueiden ja puistojen kunto on merkittävä osa kunnan yleisilmettä.

Liikuntapaikkojen hoidolla ja kunnossapidolla luodaan turvalliset ja asianmukaiset edellytykset liikunta- ja vapaa-ajan toiminnoille koko kunnan alueen kattavasti.

Nykytilan kuvaus

Kiinteistöjen hoito- ja pienkorjauspalvelut kiinteistöissä tuotetaan itse. Remontti- ja korjaustöitä teetetään myös ostopalveluna vuosisopimukseen tai hankekohtaisiin urakkakilpailutuksiin perustuen.

Asuinkiinteistöjen hoidon ja ylläpidon aktiivisen kehittämisen avulla järjestetään viihtyisät ja turvalliset asuinolosuhteet kiinteistöjen vuokralaisille. Investoinneilla kehitetään kiinteistökantaa vastaamaan nykypäivän vaatimuksia.

Vuokra-asuntojen käyttöastetta tehostetaan esim. luopumalla vajaakäytöllä olevista kiinteistöistä.

Kiinteistönhoidon ja tulevien korjausten suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon energiatehokkaat, terveellisen sisäilmaston takaavat ratkaisut. Kiinteistömassan kiinteistökohtaisen elinkaaren vaiheet ja tilojen käyttäjien tarpeet otetaan huomioon.

Kiinteistöjen kunnossapitoa sekä kiinteistöjen valvontaa kehitetään lisäämällä kiinteistöautomaatiota ja tehostamalla järjestelmien käyttöä. Henkilöstön osaamista parannetaan koulutuksen avulla. Puistojen ja muidenleisten alueiden hoito tehdään pääosin kausityönä.

Liikuntapaikkojen hoito keskittyy kunnan keskeisimpien liikuntapaikkojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Kylien hiihtolatuverkoston vapaaehtoista kunnossapitotyötä tuetaan kulukorvauksin ja ostosopimuksin.

Retkeilyreitiverkoston ylläpito- ja hoitovastuiden ajantasaisuus tarkistetaan. Uusia hoitosopimuksia tehdään tarpeen ja resurssien mukaan.

Toiminnalliset muutokset

Kesän kausityöntekijöiden ja koululaisien ohjaamiseen sekä retkeilyreittien huollon jatkuvuuden turvaamiseksi palkataan kesän sesonkiajaksi työnohjaaja.

Kuluja lisääviä tekijöitä mm. energian hinnankorotukset arviolta n. 260 000 €. Palo- ja pelastustoimen vuokratulot siirtyvät tälle tulosalueelle.

Toiminnan painopistealueet 2023 - 2025

- Kiinteistökannan tarpeettomista kiinteistöistä luopuminen ja heikkokuntoisten purku.
- Kunnan kiinteistö- ja asuntomassan korjausvelan pienentäminen korjauksin ja perusparannuksin.
- Selvitetään pidemmällä aikavälillä vanhimpien asuntokiinteistöyksiköiden korvaamista uudisrakentamisella.

Kiinteistöt -tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2023	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Kiinteistöjen korjaukset suunnitelman mukaan	Raportti/selvitys	4 % kiinteistökannasta (h-m ²) joko peruskorjataan ja/tai puretaan
Vuokra-asuntojen käyttöaste	Laskenta	90 %

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
huoneistoala m ²	43 851	47 559	47 559	47 559	47 559
menot €/huoneisto-m ²	73,14	63,92	72,76	70,03	70,04
tulot €/huoneisto-m ²	76,73	77,47	80,12	86,95	86,95

Talous

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	3 364 903	3 684 689	3 810 499	4 135 499	4 135 499
Toimintakulut	-3 207 470	-3 040 043	-3 460 580	-3 330 424	-3 331 255
Toimintakate	157 433	644 646	349 919	805 075	804 244

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Tilivelvollinen: Ruoka- ja puhtauspalvelupäällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Ruokapalvelut tuottaa ateriat kunnan omiin toimipisteisiin.

Ruokapalvelu pitää ruokapalveluiden tason sekä ruuan laadun hyvänä ja ravitsemussuosituksen mukaisena, toimittaa maukasta ruokaa erilaisille asiakasryhmille.

Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen ylläpito- ja perussiivouksesta. Siivous vaikuttaa kiinteistöjen viihtyvyyteen ja sisäilman laatuun sekä pintamateriaalien elinkaareen.

Nykytilan kuvaus

Parikkalan ruokapalvelun keskuskeittiö toimii hyvinvointikeskuksen alakerrassa. Siivoajat työskentelevät kunnan kiinteistöissä. Yhdistelmätyöntekijät työskentelevät päiväkodeissa ja kouluilla.

Tulosyksikön tehtävänä on tuottaa asiakaslähtöisesti laadukkaita, ravitsemuksellisesti suositusten mukaisia ja täysipainoisia aterioita sekä vastata tarkoituksen mukaisesta siivouksesta ja ylläpitää sopimusten mukaista puhtaustasoa kunnan kiinteistöissä. Ruoka- ja puhtauspalveluja järjestetään taloudellisesti, tehokkaasti, oikea-aikaisesti ja joustavasti.

Lounasannoksia valmistetaan päivittäin n. 500 kpl.

Toiminnalliset muutokset

Ruokapalvelujen osalta hyvinvointialue ottaa vetovastuun palvelutalojen ruokahuollosta sekä ateriapalveluasiakkaista. Kunnan vastuulle jää koulut ja päiväkodit. Ruokapalveluiden käytössä ollut leasing -auton vuokrasopimus päätetään.

Toiminnan painopistealueet 2023

- ruoka- ja puhtauspalvelun toiminnan taloudellisuus ja toiminnollisuus
- toteutetaan siivous mitoituksen mukaan

Ruoka- ja puhtauspalvelut -tulosalueen sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet 2023	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Ruokapalvelun laadun varmistus	omavalvontaraportti	Erinomainen
Puhtauspalvelun laadun varmistus	laatumittaristo	Erinomainen
Ruokahävikin vähentäminen	vaakaus	60 % lähtötasosta

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
annosten määrä	330 938	333 560	155 288	155 288	155 288
suoritteiden määrä	264 955	252 765	129 122	129 122	129 122

Talous

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	1 122 861	1 176 460	569 533	569 533	569 533
Toimintakulut	-1 134 188	-1 135 466	-571 371	-571 371	-571 371
Toimintakate	-11 327	40 994	-1 838	-1 838	-1 838

Kuntatekniikka

Vesihuoltolaitos

Tilivelvollinen: Kuntatekniikan päällikkö

Palvelusuunnitelma

Toiminnan tarkoitus

Turvataan puhtaan veden saatavuus ja jakelu sekä jäteveden puhdistuspalveluiden toimivuus kustannustehokkaasti.

Puhtaan veden ja jäteveden puhdistuspalvelujen tuottaminen sekä verkostojen ylläpito.

Puhdistamon käyttäminen lupaehtojen mukaisesti.

Vuotovesien määrää jätevesiverkostossa pienennetään verkostoa saneeraamalla.

Heralammen vedenottamo ja vesijohto- ja viemäriverkostoa ylläpidetään ja saneerataan vuosittain investointiohjelman mukaisesti.

Vesi- ja viemärlaitosten valvonta- ja automaatiojärjestelmiä kehitetään vastaamaan tulevaisuuden vaatimuksia.

Nykytilan kuvaus

Puhtaan juomaveden toimittaminen asiakkaille sekä jäteveden puhdistaminen ympäristöystävällisesti.

Toiminnalliset muutokset

- jätevedenpuhdistamon toiminnan varmistaminen
- juomavesidirektiivi

Toiminnan painopistealueet 2023 - 2025

- varavedenottamon kartoitus, suunnittelu ja hankinta
- vesijohto- ja viemäriverkoston saneeraukset tulevina vuosina
- vesijohto- ja viemäriverkoston korjausvelan selvittäminen

Sitovat tavoitteet 2023	Mittari/seurantatapa	Tavoitetaso
Puhtaan veden toimittaminen	Mittausraportit	Täyttää vaatimukset
Jäteveden puhdistus	Mittausraportit	Täyttää vaatimukset

Toiminnan tunnusluvut

Hyödyke ja mittayksikkö	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
laskutettu vesi m ³	128 000	120 000	120 000	120 000	120 000
laskutettu jätevesi m ³	110 000	100 000	100 000	100 000	100 000
menot €/asukas	193	160	198	198	198

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Liikevaihto	1 047 436	985 290	993 180
Liiketoiminnan muut tuotot	51 160	42 500	35 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-235 072	-185 820	-270 340
Palvelujen ostot	-206 874	-185 851	-196 620
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-184 731	-143 730	-172 350
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-36 444	-24 319	-28 438
Muut henkilösivukulut	-7 805	-6 604	-6 678
Henkilöstökulut yhteensä	-228 980	-174 654	-207 466
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-701 499	-952 656	-580 067
Liiketoiminnan muut kulut	-6 494	-7 948	-14 294
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-280 322	-479 139	-240 607
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut rahoitustuotot	2		
Muut rahoituskulut	-27 436	-27 500	-27 500
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-307 756	-506 639	-268 107
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	6 078	8 300	8 300
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-301 678	-498 339	-259 807

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Toiminnan rahavirta			
Liikelyljäämä (-alijäämä)	-280 322	-479 139	-240 607
Poistot ja arvonalentumiset	701 499	952 656	580 067
Rahoitustuotot ja -kulut	-27 432	-27 500	-27 500
Toiminnan rahavirta	393 743	446 017	311 960
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-212 819	-375 000	-733 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin			
Toiminnan ja investointien rahavirta	-212 819	71 017	-421 040
Rahoituksen rahavirta			
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Saamisten muutokset	-23 271		
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-157 653		
Rahoituksen rahavirta	-180 925		
Rahavarojen muutos		71 017	-421 040

Ympäristöä säästävät toimenpiteet

Kestävän kehityksen periaatteet

Tekniset palvelut

Tekninen lautakunta ottaa kestävän kehityksen periaatteet huomioon päätöksiä tehtäessä seuraavasti:

- 1) Kaavoituksen valmistelussa huomioidaan
  - ympäristöä säästävät näkökulmat, terveellinen ja turvallinen elinympäristö ja sen asettamat vaatimukset ja
  - ympäristöasiat kaavamääräyksissä.
- 2) Energian käyttö
  - Kunta kuuluu "Hiilineutraali kunta" -hankkeeseen, kunta ostaa edullista vihreää sähköä.
  - Kiinteistöissä siirrytään aktiivisesti energiaa säästäviin valaistusratkaisuihin.
  - Kiinteistöjen kuntoa arvioitaessa ja tutkittaessa huomioidaan myös energiatalous ja -tekniikka. Näkökulmat huomioidaan korjauksia suunniteltaessa ja tutkitaan energiatehokkaat ratkaisut ja vaihtoehdot.
  - Koneiden ja laitteiden sekä materiaalien hankinnassa lisätään energiatalouden ja kierrätettävyyden painoarvoa. Pyritään suunnittelemaan uudistukset ja hankinnat kestävän kehityksen näkökulmasta.
- 3) Automaation hyödyntäminen energiataloutta parannettaessa
  - Tutkitaan mahdollisuuksia hyödyntää automaatiota eri tavoilla laitoksissa ja kiinteistöissä energiatalouden parantamiseksi.
- 4) Kaavatiet
  - Katuvalaistuksen kokonaissuunnittelussa huomioidaan energiaa säästävät ratkaisut esim. LED-teknologia ja selvitetään "älykkäiden" valaistuksenohjausjärjestelmien hyödyntämismahdollisuudet.
- 5) Jätehuollon toiminnassa
  - Ongelmajätteiden ja SER-romun vastaanottopisteet pidetään jatkossakin kunnassa. Toimintaa pyritään kehittämään yhdessä jäteasioista vastaavien tahojen kanssa. Tutkitaan mahdollisuuksia yhdistää pisteet toimivaksi kokonaisuudeksi. Kunnan kotisivuilla tieto kierrätyspisteistä. Kotikompostoreiden ilmoitusvelvollisuus kunnan ympäristöviranomaiselle.
- 6) Heralammen vedenottamon suoja-alue suunnitelma
  - Kehitetään vedenottamon suoja-aluetta viranomaisohjeiden mukaisesti.
- 7) Ruoka- ja puhtauspalvelut
  - Siivouksessa ja kunnossapidossa käytetään mahdollisimman ympäristöystävällisiä pesu- yms. aineita.
  - Ruokapalveluissa kiinnitetään erityistä huomiota jäteruuan minimoimiseen sekä ympäristöystävällisiin pesuaineisiin ja pakkausmateriaaleihin.